

แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*

THE GUIDELINES OF COACHING AND MENTORING TO PROMOTE
PROACTIVE LEARNING MANAGEMENT BY TEACHERS IN SMALL
SCHOOLS UNDER THE SUPHANBURI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1

รัชชนก พูลพิพัฒน์¹, อัจฉราพรรณ กันสุขะ² และ จีระวัฒน์ มอนโรสง³

Ratchanok Poonpipat¹, Ajcharapun Kunsuya² and Teerawat Montaisong³

¹⁻³หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

¹⁻³Master of Education Program in Educational Administration,

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: arunmangkonthong@gmail.com

วันที่รับบทความ : 24 เมษายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 1 พฤษภาคม 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 3 พฤษภาคม 2569

Received 24 April 2026; Revised 1 May 2026; Accepted 3 May 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการ

Citation:

* รัชชนก พูลพิพัฒน์, อัจฉราพรรณ กันสุขะ และ จีระวัฒน์ มอนโรสง. (2569). แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 473-491.

Ratchanok Poonpipat, Ajcharapun Kunsuya and Teerawat Montaisong. (2026). The Guidelines Of Coaching And Mentoring To Promote Proactive Learning Management By Teachers In Small Schools Under

The Suphanburi Primary Educational Service Area Office 1.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 473-491.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

จัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 การดำเนินการวิจัยเป็นงานวิจัยแบบผสมผสานแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 260 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น 0.978 โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนในระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาแนวทางการนิเทศผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศแบบสอนแนะและการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจำนวน 7 ท่าน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบลักษณะคำถามปลายเปิดเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .26 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปัญหามากที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนดำเนินงานในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ เท่ากับ .22) 2) แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 3 ระยะหลัก ได้แก่ 1) ระยะก่อนการพัฒนา ประกอบด้วย 2 ด้านย่อย คือ ด้านการเตรียมการ และด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผน 2) ระยะการพัฒนา ประกอบด้วย 2 ด้านย่อย คือ ด้านการดำเนินการนิเทศ และด้านการประเมินและติดตามผล 3) ระยะหลังการพัฒนา ประกอบด้วย 1 ด้านย่อย คือ ด้านการสะท้อนคิดหลังการนิเทศ

คำสำคัญ: การนิเทศแบบสอนแนะ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ครูโรงเรียนขนาดเล็ก, การพัฒนาครู

Abstract

This research aimed to: 1) investigate problems related to coaching supervision for promoting active learning management among teachers in small-sized schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, District

1; and 2) examine guidelines for coaching supervision to promote active learning management among teachers in small-sized schools under the same jurisdiction. The research employed a mixed-methods design consisting of two phases. Phase 1 examined problems related to coaching supervision for promoting active learning management in small-sized schools. The sample consisted of 260 school administrators and teachers from small-sized schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, District 1, selected through stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of 0.978. Data were analyzed using means and standard deviations. Phase 2 involved the development of supervision guidelines through in-depth interviews with seven experts in coaching supervision and active learning management, selected through purposive sampling based on specified criteria. The instrument used was a semi-structured interview with open-ended questions, and data were analyzed using content analysis.

The findings revealed that: 1) The overall level of problems concerning coaching supervision for promoting active learning management among teachers in small-sized schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, District 1, was at a moderate level ($\bar{x} = 3.26$). When considered by individual aspects, the dimension rated as most problematic was goal-setting and operational planning for coaching supervision of active learning management ($\bar{x} = 3.22$). 2) The guidelines for coaching supervision to promote active learning management among teachers in small-sized schools under the Suphanburi Primary Educational Service Area Office, District 1, comprised three main operational phases: (1) the pre-development phase, consisting of two sub-dimensions: preparation, and goal-setting and planning; (2) the development phase, consisting of two sub-dimensions: supervision implementation, and evaluation and monitoring; and (3) the post-development phase, consisting of one sub-dimension: post-supervision reflective thinking.

Keywords: Coaching Supervision, Active Learning Management, Small-Sized School Teachers, Teacher Development

บทนำ

โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาในเรื่องคุณภาพของเด็กนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ขาดความสามารถในการคิด วิเคราะห์ ทักษะด้านการคำนวณ และภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวบ่อน ประกอบกับการบริหารจัดการและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ยังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมี จำนวนบุคลากรในโรงเรียนจำกัดและโรงเรียนมีภาระงานอื่น ๆ จำนวนมาก ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการสังเคราะห์และวิเคราะห์ของ ศักดิ์ไทย บวรกิจ และวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2553; อ้างถึงใน วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2554) จากการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ว่า โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาหลายปัญหาในทุกด้าน ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ โรงเรียนมีทรัพยากรทางการบริหารจัดการที่จำกัดและไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จึงส่งผลต่อการพัฒนางานทุกด้าน โดยเฉพาะงานวิชาการที่เป็นภารกิจหลัก ของสถานศึกษา ซึ่งในปัจจุบันปัญหาที่สำคัญในด้านคุณภาพของผู้เรียน คือ ผลสัมฤทธิ์ต่ำ ปัญหาด้านการอ่านออกและเขียนได้ การวิเคราะห์และคำนวณ

จากผลการสังเคราะห์รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR) ปีการศึกษา 2566 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ผู้เรียนในระดับ ป.4 – 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ยังต้องเร่งยกระดับคุณภาพทางการเรียนให้สูงขึ้นทุกกลุ่มสาระ เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ แบบ Active Learning เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ ความเข้าใจ เนื้อหา ตามมาตรฐานและ ตัวชี้วัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการนิเทศครูในสถานศึกษา จึงมีความ สนใจที่จะศึกษา แนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ โดยผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของครูหัวหน้างาน และผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การจัดการศึกษา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและทันกับยุคการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษปัจจุบัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบการนิเทศครูในสถานศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ โดยผลการวิจัยดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศการศึกษาของครูหัวหน้างาน และผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของครู ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายการจัดการศึกษา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นและทันกับยุคการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

1. การนิเทศภายในสถานศึกษา มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความหมายของการนิเทศภายในสถานศึกษา เช่น ระย้า คงขาว (2557) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ (Process) กิจกรรมการบริการ (Service Activity) การจัดการ (Management) และวิธีการต่าง ๆ (Method) ทางวิชาการในทางสร้างสรรค์และในการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาเพื่อช่วยปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริม และสนับสนุนการสอน และการทำงานของครูซึ่งต้องอาศัยการทำงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ เช่น การให้คำแนะนำ ช่วยเหลือปรึกษาหารือ ชี้แจง ประสานงาน ตลอดจนการให้ความรู้ ให้การศึกษอบรมแก่ครู เป็นต้น เพื่อให้ครูได้ช่วยตนเองในการปรับปรุงการสอนและการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น กิตติ บุญปรุง (2560) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุงทางการศึกษาแก่บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินงานของตนไปได้ด้วยดีโดยผู้นิเทศควรเอาใจใส่ ในการสำรวจตรวจสอบเพื่อดูแลแนะนำการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ Goldhammer and others (1980) กล่าวว่า การนิเทศ หมายถึง ลักษณะงานที่มอบหมายให้

ครูหรือผู้นิเทศ ที่กระตุ้นให้ครูหรือครูแนะแนวโรงเรียนให้มีการพัฒนาในการที่จะนำวิธีสอน สื่อการเรียนการสอนมาใช้ โดยเน้นถึงทักษะในการติดต่อสื่อสารในการนิเทศปัจจุบันการนิเทศได้พยายามที่จะช่วยเหลือครูแก้ปัญหา ช่วยเหลือครูในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างบรรยากาศที่ดีระหว่างครูและนักเรียน

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาบุคลากร โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้รับการนิเทศ ผู้นิเทศ และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนร่วมกัน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการร่วมกันให้สามารถจัดการเรียนการสอนและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความมั่นใจ ครูผู้สอนได้รู้แนวทางปรับปรุงการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งช่วยให้พัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

2. การนิเทศแบบสอนแนะ มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอความหมายของการนิเทศแบบสอนแนะ เช่น เชาวนีย์ สายสุดใจ (2557) กล่าวว่า การนิเทศแบบสอนแนะว่าเป็นกระบวนการนิเทศที่ศึกษานิเทศก์ รวมทั้งเครือข่ายการนิเทศที่เข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยเน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของงาน หรือการช่วยให้สามารถหาความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ สู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย 3 ประการ คือ การแก้ไขปัญหาใน ธนา ฤๅชวีวรรณ (2562) กล่าวว่า การนิเทศแบบสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยง (Coaching and Mentoring) ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้และวิธีการพัฒนาการ ปฏิบัติงาน (Individual Performance) จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ร่วมกันระหว่างผู้สอนแนะและผู้รับการสอนแนะ โดยผู้สอนแนะเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุน ให้คำแนะนำ สะท้อนผลการปฏิบัติงานให้กำลังใจผู้รับการสอนแนะได้ค้นพบความรู้ใหม่และวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง วาสนา บุญมาก (2562) กล่าวว่า การนิเทศแบบสอนแนะและการเป็นพี่เลี้ยงว่าเป็นกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งให้ความช่วยเหลือ แนะนำส่งเสริม ปรับปรุงการสอนของครูเพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยผู้นิเทศให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้รับการนิเทศที่มีประสบการณ์น้อย หรือเพิ่งเริ่มทำงานให้ได้รับการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้เกิดประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การนิเทศแบบสอนแนะ หมายถึง แนวทางการช่วยเหลือ แนะนำกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้รับการนิเทศหรือผู้สอน มีความรู้ความเข้าใจถูกต้องตาม

หลักการ และตรงตามศักยภาพของตนเอง จนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการพัฒนางานแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามเป้าหมายที่ต้องการ อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยต้องพัฒนาคนด้วยความจริงใจ เห็นคุณค่าอย่างมีความหมายใช้ฐานการคิด อันได้แก่ นำเคารพ ศรัทธา มีความรู้ ตั้งใจ ร่วมใจ มีเมตตา ร่วมกันทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศหรือผู้สอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 94 โรงเรียน รวมทั้งหมด 800 คน

ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 คน ตามตารางของ Krejcie and Morgan จากประชากรผู้บริหารและครูในสังกัด สพป.สุพรรณบุรี เขต 1 โดยดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของครูในแต่ละอำเภอเพื่อให้ได้ตัวแทนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยข้อคำถามมีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์ จำนวน 1 ฉบับ จำนวน 34 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.978 เพื่อบรรวบรวมข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert's rating scale)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ กระบวนการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) ด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ 2) ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนดำเนินงานในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ 3) ด้านการดำเนินการในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ 4) ด้านการประเมินและติดตามผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ และ 5) ด้านการสะท้อนคิดหลังการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยใช้กรอบแนวคิดจากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเด็นคำถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

3.2 ปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์

3.3 นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน พบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ 0.996 ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

4.2 ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อมลิงก์แบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) ไปยังโรงเรียนเป้าหมาย พร้อมประสานงานขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในการตอบแบบสอบถาม

4.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับ ก่อนนำไปวิเคราะห์สถิติและสรุปผลตามระเบียบวิธีวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ระดับปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการนิเทศการแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศแบบสอนแนะและการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 7 ท่าน ซึ่งคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 3 ท่าน, ศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และครูผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ โดยโครงสร้างแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1) ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กด้านการเตรียมการก่อนการนิเทศ ควรเป็นอย่างไร 2) ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนดำเนินงานในการนิเทศ ควรเป็นอย่างไร 3) ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการแบบสอน

แนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการดำเนินการในการนิเทศควรเป็นอย่างไร 4) ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการประเมินและติดตามผลการนิเทศ ควรเป็นอย่างไร 5) ท่านคิดว่าแนวทางการนิเทศการแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ด้านการสะท้อนคิดหลังการนิเทศ ควรเป็นอย่างไร

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำผลวิเคราะห์จากแบบสอบถามในประเด็นที่มีระดับปัญหาเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านมากำหนดเป็นกรอบการสัมภาษณ์

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะ โดยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาที่พบจากการสำรวจในระยะแรก

3.3 นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหา

3.4 ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์

3.5 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขออนุญาตแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย

4.2 ติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อนัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการเก็บข้อมูล

4.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 7 ท่าน พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญเพื่อความครบถ้วนของข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปประเด็นสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับปัญหาการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เท่ากับ .26 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปัญหามากที่สุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และวางแผนดำเนินงานในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ เท่ากับ .22 รองลงมา คือ ด้านการดำเนินการในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ เท่ากับ .27 และด้านที่มีปัญหาการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินและติดตามผลการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ เท่ากับ .35

2. แนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ดังตาราง

ลำดับ	ประเด็นการพัฒนา	แนวทางการพัฒนาการนิเทศ
ระยะก่อนการพัฒนา		
1	ด้านการเตรียมการหัวใจสำคัญ คือการ “เตรียมความพร้อมและปรับ Mindset” เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางวิชาชีพ	แนวทางปฏิบัติ เริ่มจากการที่ สพป. และ ผู้บริหารสถานศึกษา ร่วมกันจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร ICT พร้อมสร้างวัฒนธรรมความไว้วางใจ โดย ผู้นิเทศ ต้องปรับบทบาทจากผู้ตรวจตรามาเป็นเพื่อนคู่คิดส่วน พี่เลี้ยงเตรียมความพร้อมในการเป็นที่ปรึกษาหน้างาน ขั้นตอน วิเคราะห์สภาพปัญหาจริงของโรงเรียนขนาดเล็ก และกำหนดเป้าหมายร่วมกัน เพื่อลดภาระงานเอกสารและใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารตั้งแต่เริ่มต้น
2	ด้านการกำหนดเป้าหมายและวางแผน	แนวทางปฏิบัติ ผู้นิเทศ วิเคราะห์จุดเด่นและจุดพัฒนาของครูรายบุคคลเพื่อออกแบบปฏิทินการนิเทศที่ไม่กระทบเวลาสอนปกติ โดยมี ผู้บริหาร อำนวยความสะดวกด้านเวลา

หัวใจสำคัญ คือการ “ร่วมออกแบบพิมพ์เขียวการสอน” ที่ ยึดหยุ่นและทำได้จริง		ขั้นตอน ครูและผู้นิเทศทำข้อตกลงร่วมกัน เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์และขั้นตอน เพื่อให้ ครูผู้สอน มั่นใจว่าแผนนี้ มุ่งเน้นการช่วยเหลือไม่ใช้การจับผิด
ระยะการพัฒนา		
3	ด้านการดำเนินการ นิเทศ หัวใจสำคัญ คือการ “โค้ชหน้างานและ การลงมือทำจริง”	แนวทางปฏิบัติ ผู้นิเทศ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก สาคติการสอนเชิงรุกให้เห็นเป็นตัวอย่างในห้องเรียน ขณะที่ ครูผู้สอน ทดลองใช้นวัตกรรมหรือแผนการสอนที่ร่วมกัน ออกแบบ ขั้นตอน ใช้กระบวนการ PLC ในโรงเรียนเพื่อช่วยกันเกลา แผนการสอนก่อนลงมือปฏิบัติ โดยมี ผู้บริหาร สนับสนุน สื่อและอุปกรณ์เพื่อให้ครูจัดการเรียนรู้ได้อย่างคล่องตัว
4	ด้านการประเมินและ ติดตามผล หัวใจสำคัญ คือการ “ติดตามเชิงบวกและ ให้ ข้อมูลย้อนกลับ ทันที”	แนวทางปฏิบัติ ผู้นิเทศและผู้บริหาร ลงพื้นที่สังเกตการณ์ โดยมุ่งเน้นที่พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก แทนการตรวจ เอกสาร และใช้ไลน์ หรือ ชุม ในการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอน เมื่อจบการสอน ผู้นิเทศต้องให้ ข้อมูลย้อนกลับ เชิง บวกทันที โดยชื่นชมความสำเร็จก่อนเสนอแนะจุดพัฒนา เพื่อให้ ครูผู้สอน นำไปปรับปรุงการสอนในคาบถัดไปได้ทันที
ระยะหลังการพัฒนา		
5	ด้านการสะท้อนคิด หลังการนิเทศ หัวใจสำคัญ คือการ “สร้างความยั่งยืน ผ่านการประเมิน ตนเอง”	แนวทางปฏิบัติ ผู้นิเทศ ใช้เทคนิคการตั้งคำถามปลายเปิด กระตุ้นให้ ครูผู้สอน สะท้อนผลด้วยตนเองว่า "เด็กเกิดการ เรียนรู้อย่างไร" ขณะที่ ผู้บริหาร ทำหน้าที่ส่งเสริมขวัญ กำลังใจ ขั้นตอน จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เพื่อถอดบทเรียน และเชิดชูเกียรติครูที่มีแนวปฏิบัติที่ดี นำไปสู่การสร้าง วัฒนธรรมการพัฒนาดนเองอย่างถาวรในโรงเรียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลจากการประเมินระดับปัญหาของการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีลำดับของปัญหาทั้ง 5 ด้าน พบว่า ความต้องการจำเป็นอันดับสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนดำเนินงานในการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะ ทั้งนี้เป็นเพราะการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนการดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญจำเป็น ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ครูผู้สอนทุกคนได้มองเห็นเป้าหมายเดียวกัน ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนในการดำเนินการร่วมกัน เพราะการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบสอนแนะจะเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ และการยกระดับคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สันติ อุดคำ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 ผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการนิเทศภายในแบบสอนแนะ สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิภา ไชยมาตย์ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวลักษณ์ หนองคำ (2567) ได้ศึกษาแนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดน่าน พบว่า สภาพที่เป็นอยู่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นรายด้านเรียงตามลำดับจากสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านการวางแผนการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ด้านสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการนิเทศภายใน และด้านการปฏิบัติตามแผนการนิเทศ ภายในตามลำดับ

2. ผลจากการศึกษาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีดังนี้

2.1 ผลการวิจัยในระยะที่ 1 ด้านการเตรียมการ แนวทางพัฒนาให้สถานศึกษามีทีมงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเป็นผู้นิเทศหรือผู้สอนแนะ พบว่า สถานศึกษาคควรสนับสนุนการพัฒนาความรู้เรื่องการนิเทศการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะการนิเทศแบบสอนแนะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญอีกทั้งควรเน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก และเครือข่ายหนุนเสริม โดยปรับบทบาทศึกษานิเทศก์เป็นเพื่อนคู่คิดทางวิชาชีพและใช้เทคโนโลยีมาลดภาระงานเอกสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยาภรณ์ เรืองเสน (2563) พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ ด้วยการจัดประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจหรือให้ความรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ ระบุสาเหตุความต้องการ และสภาพปัญหา นอกจากนี้ยังจะต้องจำแนกตามครูผู้สอนตามกลุ่มสาระ หรือตามภารกิจงานให้สอดคล้องกับ ความถนัด และสรุปเป็นรายงานสภาพปัญหา ความต้องการของสถานศึกษารวมทั้งวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และระบุในตัวเองชี้ความสำเร็จในการนิเทศของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Knight (2007) ที่ชี้ว่า การนิเทศแบบชี้แนะของผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจะช่วยให้ครูเรียนรู้อาจได้จากประสบการณ์ของตนเองผ่านกระบวนการสนทนาและการไตร่ตรอง

2.2 ผลการวิจัยในระยะที่ 1 ด้านการวางแผนแนวทางพัฒนาผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจในรูปแบบการนิเทศของสถานศึกษาเพื่อตอบสนองในเรื่องที่ตนเองต้องการพัฒนา พบว่า ควรเปลี่ยนจากการสั่งการเป็นการร่วมมือออกแบบพิมพ์เขียวการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแผนผังโครงสร้างที่กำหนดเป้าหมาย เนื้อหา กิจกรรม ซึ่งจะต้องมีความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล และการประเมินผลอย่างเป็นระบบจะช่วยให้ผู้รับการนิเทศมีความเข้าใจรูปแบบของการนิเทศของสถานศึกษาเป็นอย่างดีสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย เผ่าภูรี (2563) พบว่า การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของบุคลากร เพื่อนำมาประกอบการวางแผนการนิเทศ โดยกำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้รับการนิเทศ และการจัดทำคู่มือการนิเทศ ประกอบด้วยการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ การนำข้อมูลเกี่ยวกับแผนการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล มาจัดลำดับความสำคัญเพื่อวางแผนการนิเทศ กำหนดกิจกรรมการนิเทศที่มีอยู่หลากหลายรูปแบบให้

เหมาะสมกับบุคคลจะสามารถส่งผลให้เกิดการปฏิบัติงานได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ผลการวิจัยในระยะที่ 2 ด้านการดำเนินการในการนิเทศ แนวทางพัฒนาครูผู้สอนมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เช่น หลักสูตร วิจัยในชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ ที่เน้นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า กระบวนการพัฒนาครูได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จากการอบรมแบบบรรยายไปสู่ กระบวนการเสริมพลังผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) เพื่อมุ่งเน้นการสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ให้เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วีรยุทธ พลายเล็ก (2563) กล่าวว่า ในขั้นตอนการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมโค้ช (Co-working And Coach) จะเน้นให้ครูสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง การสร้างพื้นที่ปลอดภัยในการฝึกฝน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการนิเทศ คือ การสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้างและยอมรับความผิดพลาดเพื่อการเรียนรู้ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และสื่อ ICT ที่จำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิร พัทธ์ เหล่างาม (2565) พบว่า ด้านการปฏิบัติและการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนรู้มีระดับการปฏิบัติที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนิเทศแบบโค้ชซึ่งในระดับมาก

2.4 ผลการวิจัยในระยะที่ 2 การประเมินและติดตามผล แนวทางพัฒนาผู้นิเทศสังเกตการณ์รับรู้และทดสอบความเข้าใจของผู้รับการนิเทศเป็นระยะ พบว่า ควรปรับจากการจับผิดเป็นการ หนุนเสริมความก้าวหน้า โดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์จากพฤติกรรมผู้เรียนแทนงานเอกสาร และใช้เทคโนโลยีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากกระบวนการนิเทศแบบเดิม ๆ เช่น ไลน์ หรือ ชุม เพื่อการสื่อสารที่รวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Jackson & McKergow (2007) ที่มุ่งเน้นไปที่การแก้ปัญหาคาทบทวนสะท้อนในสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่ามีสิ่งใดที่ได้รับพัฒนาดีขึ้นและสิ่งใดที่ยังต้องพัฒนาสำหรับผู้รับการชี้แนะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาภรณ์ พลรักษ์ (2560) พบว่า การประเมินผลเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ต่างๆในการจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องมีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นระยะและต่อเนื่องตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินการนิเทศ มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นไป

2.5 ผลการวิจัยในระยะที่ 3 การสะท้อนคิดหลังการนิเทศ แนวทางพัฒนาผู้นิเทศติดตามการสอนแนะจนแน่ใจว่าผู้รับการนิเทศสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์โดยแท้จริง

พบว่า กระบวนการนี้เปรียบเสมือนสะพานสู่ความยั่งยืนในวิชาชีพ ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากการรับคำสั่งสู่การสร้างนิสัยในการวิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องถาวร จำเป็นจะต้องสร้างสะพานสู่ความยั่งยืน ด้วยวัฒนธรรมการวิเคราะห์ตนเองผ่านกระบวนการ PLC และ AAR เพื่อถอดบทเรียนสู่แนวปฏิบัติที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรไท แสงลุน (2564) ที่เน้นการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ (PLC) ประเด็นที่สอง คือ การสร้างแรงจูงใจและความยั่งยืนพบว่าหัวใจสำคัญของการคงสภาพความสำเร็จคือบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในฐานะผู้สร้างขวัญกำลังใจ ผ่านการยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่มีผลงานดีเด่น

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศจะบรรลุผลสัมฤทธิ์สูงสุดได้นั้น ต้องอาศัยการปรับเปลี่ยนจากการเปลี่ยนผ่านกระบวนการทัศน์สู่ “การสื่อสารสองทางแบบกัลยาณมิตร” ที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศมีเป้าหมายเดียวกันคือ “คุณภาพของผู้เรียน” เมื่อครูรู้สึกถึงความจริงใจและการหนุนเสริมที่จับต้องได้ จะนำไปสู่ความกล้าในการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้สู่เชิงรุก ที่มีประสิทธิภาพและมั่นคงในระยะยาว ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 การขับเคลื่อนเชิงนโยบายและการหนุนเสริมจากส่วนกลาง สำนักงานเขตพื้นที่ฯ ควรปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยการความสะดวกทางวิชาการ โดยสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณอย่างทั่วถึง พร้อมมุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์และครูแกนนำด้านทักษะการโค้ช การฟังเชิงลึก และการตั้งคำถามกระตุ้นการสะท้อนคิด 1.2 การบริหารจัดการและสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ผู้บริหารควรสร้างพื้นที่ปลอดภัยและวัฒนธรรมความไว้วางใจเพื่อให้ครูกล้าใช้นวัตกรรม จัดสรรเวลาสำหรับกิจกรรม PLC อย่างต่อเนื่อง และนำแพลตฟอร์มดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนิเทศแทนเอกสารกระดาษเพื่อลดภาระงานครู 1.3 การพัฒนากระบวนการนิเทศเชิงรุกและกัลยาณมิตรเปลี่ยนการนิเทศเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพและกำหนดเป้าหมายร่วมกัน โดยเน้นการโค้ชหน้างานและการสาธิตการสอนจริง พร้อมปรับเกณฑ์การติดตามผลจากงานเอกสารมาเป็นการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์จากความตื่นตัวและพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ 1.4 การสร้างความเข้มแข็งผ่านเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชนจัดตั้งระบบเครือข่ายครูพี่เลี้ยงแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อความยั่งยืน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมสะท้อนความ

ต้องการ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชนท้องถิ่น 1.5 การประยุกต์ใช้นวัตกรรมสื่อสารเพื่อทำลายข้อจำกัดด้านพื้นที่ส่งเสริมการใช้แอปพลิเคชันดิจิทัล เช่น ไลน์ หรือ ชุม เพื่อการสื่อสารและให้ข้อมูลย้อนกลับแบบทันที เพื่อทำลายข้อจำกัดด้านระยะทางของโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล และแก้ปัญหาคาราคาซังบุคลากรนิเทศให้สามารถสอนแนะได้สม่ำเสมอ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการนิเทศแบบสอนแนะระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อวิเคราะห์ว่าปัจจัยด้านขนาดสถานศึกษาและจำนวนบุคลากรมีผลต่อประสิทธิภาพของกระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแตกต่างกันอย่างไร 2.2 ควรมีการศึกษานโยบายการพัฒนาครูแกนนำในโรงเรียนขนาดเล็กให้มีสมรรถนะในการเป็นผู้นิเทศภายใน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในกระบวนการนิเทศโดยไม่ต้องพึ่งพาศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่ฯ เพียงอย่างเดียว

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ บุญปรง. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศแบบสอนแนะสำหรับครูคณิตศาสตร์ ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จริยาภรณ์ เรืองเสน. (2563). แนวทางพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- เขาวนีย์ สายสุดใจ. (2557). *ชุดนิเทศการดำเนินงานโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21*. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2.
- ธนา ธุศรีวรรณ. (2562). การพัฒนารูปแบบการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับครูระดับมัธยมศึกษา. ใน *ปริญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประภาภรณ์ พลรักษ์. (2560). แนวทางการส่งเสริมกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. ใน *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- เยาวลักษณ์ หนองคำ. (2567). แนวทางการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดน่าน. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 7(5), 216.
- ระย้า คงขาว. (2557). การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสมรรถภาพการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วรรณิภา ไชยมาตย์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. ใน *ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วัชรพัทธ์ เหล่างาม. (2565). การนิเทศแบบโค้ชชิ่งของโรงเรียนอ้อมน้อยโสภณชนูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสมุทรสาคร. ใน *สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วาสนา บุญมาก. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วีรยุทธ พลายเล็ก. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อเสริมสร้างทักษะและ กระบวนการและจิตคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิชัย เผ่าภูรี. (2563). สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา กลุ่มสถานศึกษาภูกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. *วารสาร Journal of Modern Learning Development*. 5(6), 38 - 47.
- ศักดิ์ไทย สุรภิจวรร และคณะ. (2554). รูปแบบการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สันติ อุดคำ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบสอนแนะสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. ใน *ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรไท แสงลุน. (2564). การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาขั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Goldhammer, R., & others. (1980). *Clinical Supervision: Special Methods for the Supervision of Teachers*. New York : Wiley.

Jackson, P. & McKergow. M. (2007). *The Solutions Focus Making Coaching and Change SIMPLE*. Boston : published by Nicholas Brealey International.

Knight, J. (2007). *Instructional coaching : A partnership approach to improving instruction*. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.